

мудро-духовної лаконічності Івана Величковського з філософським настроєм Григорія Сковороди:

Тільки через дні свої,
Тільки через себе,
О дитино мудра,
Підеш ти у світ! [4, с. 21].

Загалом для поезій антології «Троє цуценят покидають Париж» характерне інтенсивне розгортання ліричних сюжетів на фоні радісних емоцій, спричинених дарами дитинства, природи, краси. Вони позначені інтуїтивним сприйняттям світу й інтелектуальною багатомірністю.

Література

1. Гегель Г. В. Ф. Эстетика : в 2 т. Санкт-Петербург : Наука, 1999. Т. 2: Лекции по эстетике. 1999. 603 с.
2. Корман Б. О. Избранные труды. Теория литературы. Ижевск : Ин-т компьютер. исслед., 2006. 552 с.
3. Кочур Г. Вступне слово. *Троє цуценят покидають Париж: Вірші*. Київ : Веселка, 1991. С. 5–6.
4. Троє цуценят покидають Париж: Вірші. Київ : Веселка, 1991. 151 с.

КОМУНІКАТИВНА ПРИРОДА ЕКОЛОГІЧНОГО ДИСКУРСУ

Ляшенко О. О.

*студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Дискурс є найбільш актуальним та найбільш дискусійним поняттям у сфері сучасних гуманітарних наук. Це – багатоаспектний, різногалузевий та складний феномен. У науковому філологічному просторі не існує загальноновживаного визначення цього поняття. Науковці присвятили значну кількість праць для дослідження такого багатозначного та поліфункціонального наукового терміну, адже, за визначенням Ю. Борєва, дискурс «не має оціночного значення. Література – сукупність різних дискурсів, а у своїй цілісності – сама по собі дискурс, що використовує певні види мови» [2, с. 118].

Сьогодні існує багато визначень поняття дискурс: дискурс – «це текст, узятий в аспекті подій, мова, яка розглядається як цілеспрямована соціальна

дія» [1, с. 136]. В. Карасик стверджує, що дискурс «логічно обумовлена думка, тобто суворий перехід від одного твердження до іншого, що прослідковується у мисленні за допомогою логічних правил, що має за мету послідовне і систематичне розгортання думки» [4, с. 5–6]. О. О. Кубрякова розглядає дискурс, як складне комунікативне явище, яке не тільки вміщує акт творення певного тексту, а й відображає залежність створюваного мовленнєвого твору від значної кількості екстралінгвістичних обставин – знань про світ, думок, настанов і конкретних цілей мовця як творця тексту [5, с. 13–14]. Н. Кравченко трактує дискурс як «ієрархічно зорганізовану цілісну комунікативно-комунікаційну систему, вивчення якої дозволяє пояснити, з одного боку, а) процес комунікативної діяльності і породження рецепції тексту, виходячи з аналізу когнітивних структур, породжуваних комунікаторами і, з іншого боку, б) механізм активації цих структур (концептуалізації знаково-символічної форми тексту) під впливом параметрів комунікації» [6, с. 5].

За останні роки зростає кількість наукових робіт, присвячених дослідженню різних класифікацій дискурсу: аргументативний (В. І. Карасик, Ф. С. Бацевич, А. Д. Беловаї, О. О. Селіванова), конфліктний (Л. А. Білоконенко, А. Т. Ішмуратов, О. В. Фадєєва, І. М. Осовська, А. Л. Чорній), оцінний (Н. М. Миронова), політичний (О. С. Фоменко), юридичний (Т. А. Скуратовська), педагогічний (О. В. Коротєєва) та низка інших.

Актуальними, на нашу думку, є переконання К. С. Серажим, що дискурс – це, образно кажучи, життя тексту в нашій свідомості, накладання інформації, яку ми отримуємо із цього тексту, і нашого знання про обставини, спонуки його породження на ментально-чуттєве інформаційне поле нашого індивідуального «Я» [цит. за 11, с. 126].

Погоджуємося з визначенням Ю. І. Черняк щодо осмислення літературного дискурсу, яке, важливе до сприйняття будь якого типу дискурсів, адже вони (дискурси) генетично укорінені в царині мистецтва слова та функціонують у просторі різнохарактерних контекстів, формуючи при цьому власний комунікативний простір [10, с. 19].

Поняття «екологічний дискурс» тлумачиться науковцями неоднозначно. Дослідники, які створювали наукові праці з даної теми, не дійшли спільної думки щодо трактування цього визначення. Так, І. Н. Рогожнікова визначає його як текст, занурений в ситуацію використання з метою розкриття суті деяких екологічних проблем та впливу на адресата [8, с. 141].

З. І. Ломініна розуміє таку одиницю, яка має в своєму семантичному наповненні проблеми взаємовідносин людини і довкілля, що маркуються соціальною спрямованістю та різним ступенем оцінки; при цьому центральне місце належить конкретному факту таких взаємовідносин [7, с. 4].

І. О. Розмаріца трактує екологічний дискурс як сукупність вербальних та невербальних актів, що використовуються для вербалізації знань про довкілля з метою впливу на суспільну думку [9, с. 6]. Н. Гудзь, акцентуючи увагу на різноманітності визначень екологічного дискурсу, виділяє наступні слова, які кожен науковець використовує для пояснення терміну: «довкілля», «людина», «взаємовідносини», «вплив», «інформування».

Розглядаючи класифікацію за жанровими особливостями, які Н. Гудзь виділяє з точки зору функціонально-стильової диференціації:

- 1) науковий дискурс;
- 2) медійний дискурс;
- 3) художній дискурс;
- 4) релігійно-проповідницький дискурс [3, с. 6].

Отже, екологічний дискурс – це інформація про взаємовідносини людини з довкіллям та негативний вплив один на одного. Дискурс стає значущим елементом культури, його значення розширюється на різні сфери життєдіяльності включаючи екологію. Сьогодні це є комплексна інтегральна наука, яка досліджує навколишнє середовище (екосферу планети), його вплив на суспільство та зворотну реакцію природи на діяльність людства.

Література

1. Арутюнова Н. Дискурс: Лингвистический энциклопедический словарь. Москва, 1990. С. 136–137.
2. Боров Ю. Б. Эстетика. Теория литературы : энциклопедический словарь терминов. Москва : Астрель : АСТ, 2003. 575 с.
3. Гудзь Н. Екологічний дискурс в лінгвістичних описах. Житомир. С. 10. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/9603/1/%D0%93%D1%83%D0%B4%D0%B7%D1%8C%204.pdf>.
4. Карасик В. О типах дискурса. *Языковая личность: институциональный и персональный дискурс*. Волгоград : Перемена, 2000. С. 5–20.
5. Кубрякова Е. О понятиях дискурса и дискурсивного анализа в современной лингвистике. *Дискурс, речь, речевая деятельность: функциональные и структурные аспекты*. Москва, 2000. С. 7–25.
6. Кравченко Н. К. Міжнародно-правовий дискурс: когнітивно-комунікативний аспект : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство». Київ, 2007. С. 31.
7. Ломинина З. Прагматика в екології: коннотации в немецкой и русской экологической лексике. URL: <http://www.sworlde.com.ua/index.php/uk/philosophy-andphilology/linguistics-and-foreign-languages-in-the-world-today/3570-lominina-zi>.
8. Рогожникова И. Экологический дискурс: к проблеме определени лингвокультурологических параметров и типов текстов. Рязань, 2002. С. 141.

9. Розмаріца І. Лінгвокогнітивні особливості комунікації у сфері екології: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови». Київ, 2004. URL: <http://www.disslib.org/linhvokohnityvni-osoblyvosti-komunikatsiyi-u-sferi-ekolohiyi.html>
10. Черняк Ю. І. Літературний дискурс як комунікативний феномен. *Держава та регіони*. 2014. № 4 (39). С. 16–20.
11. Янкович М. В. Поняття дискурсу в гуманітарних науках та визначення терміна «Дискурс» у лінгвістиці. *Науковий вісник Міжнародного університету*. 2015. № 15. С. 123–126.

ФУНКЦІЯ ЧАСОПРОСТОРУ В АСПЕКТІ ЖАНРОВОЇ МЕТАМОРФНОСТІ ЯК ФОРМА ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУВАННЯ

Наместюк С. В.

*кандидат філологічних наук,
ст. викладач кафедри іноземних мов
Вищий навчальний державний заклад
«Буковинський державний медичний університет»
м. Чернівці, Україна*

Часово-просторові координати визначають сюжетику художнього тексту. Усвідомлення авторського наративу та функціональних принципів персоносфери у вимірах часу і простору сприяє іманентній рецепції художнього твору. Звідси, важливим постає аналіз художньої природи часопростору, ознак і способів вираження в романі «Майстер і Маргарита» та в його романах-продовженнях.

Артикулював проблему часопростору М. Бахтін [1, с. 234–407.]. Проблеми часу та простору у художньому творі вперше вивчалися ще В. Проппом, згодом їй присвятили свої Д. Ліхачов, Ю. Лотман, В. Топоров та ін. [7; 8; 11]. Ю. Лотман, висвітлюючи ідею про «хронотоп» М. Бахтіна, виокремлює у складниках хронтопу три пункти: конкретний час створення, власне його існування та його деформації в уяві реципієнта [9, с. 14–285.].

Отже, якщо літературний «час» тяжіє до бінарності (художній час дійсності персоносфери та час рецепції твору), то звідси впливають певні різновиди його як художнього часу: *сюжетний, фабульний, соціально-побутовий, історичний, фантастичний, біографічний*. Крім того,